

AMBACHT en BEROEP

CONTACT- EN MEDEDELINGENBLAD VAN DE WERKGROEP BEROEPEN

REDACTIE- EN CONTACTADRES: A.J. WITTE, DE KONNE 3, 4421 ES KAPELLE.

NUMMER 1

NAJAAR 1989

NIEUW ELAN IN OUDE ZAAK.

Ongeveer 15 jaar geleden is voor het eerst gesproken over een "werkgroep beroepen". In de afgelopen jaren is er achter de schermen gewerkt maar van het resultaat is weinig naar voren gekomen door allerlei oorzaken.

Onlangs is het idee weer nieuw leven ingeblazen en met gepaste trots biedt de werkgroep hier haar eerste werkstukjes aan.

Veel van wat in het kader van de werkgroep past is verspreid over archieven en documenten.

Veel genealogen hebben gegevens over voorouders die een winkel, ambachtelijk bedrijf of herberg dreven. Talrijke zeeuwse kwartierstaten vermelden schippers of schoolmeesters. De namen van schout en schepenen zijn bekend. Uit (notariële) akten komen interessante zaken naar voren met betrekking tot koop of verkoop, verhuur, pacht of erfenis.

De werkgroep Beroepen wil al die gegevens bundelen en in kaart brengen.

Met deze uitgave geven wij een voorbeeld van wat wij willen onderzoeken en publiceren.

Wij hebben ook bijbedoelingen: er zijn medewerkers nodig! U wordt van harte uitgenodigd om alles wat u bezit aan gegevens over "mensen met beroepen" in Zeeland aan ons door te geven.

Wij zijn gestart. Help ons om de vaart er in te houden!

De Werkgroep Beroepen.

EEN KLADSTROOKJE.

"Gisteravond heb ik anderhalf schepenaaktenboek van Kloetinge doorgenomen op beroepen". Zo begint een briefje van de heer A.J. Witte. Ik citeer dit vrijpostig omdat deze zin en ook de volgende goed aangeeft wat de Werkgroep kan en wil doen: "zie bijgaand het kladstrookje van RAZE 3144 als voorbeeld van hetgeen er in voorkomt".

metser, 7, 6, 71, 142, 183
 molenaar 65, 90
 voerman 68, 74
 smit 77, 177, 287
 schotter 84
 kuiper 318
 wagenmaker 116, 309
 vendumeester/uitroeper 224
 schoenmaker 179
 vleeshouwer 221
 aannemer v/d Heve 205
 dijkgraaf 236
 kleermaker 206, 213
 wever 208, 216
 sluiswachter 209
 derrislager 209
 timmerman 219
 "levering van bier" 210, 272

Het kladbriefje blijkt echter een schatbriefje te zijn want er zitten vele boeiende vragen in:

1. was "vendumeester/uitroeper" een dagtaak?
2. welke molenaars waren er in Kloetinge achtereenvolgens?
3. wie was die kleermaker, had hij personeel in dienst?
4.?

De redactie wacht met spanning op de vondsten uit dit en andere kladstrookjes.

L.C. de Boo van Uijen.

EEN TERREINAFBAKENING.

Wij willen genealogische gegevens aanvullen met zoveel mogelijk antwoorden op de vraag hoe onze voorouders leefden.

De Werkgroep Beroepen en dit blad richten zich daarbij op de (dagelijkse) beroepsarbeid in voorbije eeuwen.

Ons doel en studie-object staan hier zo kernachtig mogelijk. Toch blijven er vragen want er zijn zoveel verschillende termen voor datgene wat wij willen bestuderen. Boven dit artikel staat al een aantal begrippen maar er zijn er meer: professie, ambt,

Van al die begrippen zijn er maar enkele voor ons bruikbaar.

Arbeid en beroep.

"Arbeid" is een algemene term voor "moeite" die wordt gedaan om iets voor elkaar te krijgen of tot stand te brengen.

Een aantal vormen van "arbeid" heeft (ook) nut voor anderen dan hen die de arbeid verrichten. Als dat mensen zijn buiten het eigen gezin is er sprake van een *beroep*.

De moeite heeft *maatschappelijk* nut. Er wordt daarom *beloning* aan die arbeid verbonden: wedde, uurloon, aanneemsom, honorarium, loon in natura.

Ambacht en beroep.

Beroepen kunnen in loondienst worden uitgeoefend maar ook als zelfstandige, voor eigen risico.

In een aantal gevallen blijkt de status uit de beroepsnaam: de "smitsknecht" is in loondienst, de "winkelier" is zelfstandig ondernemer.

Markant binnen de ondernemers-beroepen is het "ambacht". Het gaat hier om zelfstandige

beroeps-uitoefening waarin materialen worden bewerkt of verwerkt. De ambachtsman is een "technicus" met gereedschappen, werkplaats, personeel, klanten.

Ambachtslieden komen vaker met naam en beroep in de akten voor dan voorouders in loondienst. Er bestonden geen arbeidscontracten maar de ambachtsman met zijn bedrijfspan en vorderingen (eventueel geschillen daarover) kwam vaker met "instanties" in aanraking.

De Werkgroep Beroepen.

Verzamelt, bestudeert en publiceert materiaal betreffende het werk van onze voorouders, in loondienst of als zelfstandige, als hoofdberoep of bijverdienste. Het belangrijkste criterium is of er - in welke vorm dan ook - werd betaald voor het werk. Daarom zijn ook gegevens over orgeltrappers en voorzangers van belang voor deze werkgroep.

Het blad "Ambacht en Beroep".

Een mededelingen- en contactblad van en voor de werkgroep. Wij denken vooral te publiceren over ambachtelijke bedrijven omdat juist daarover veel informatie (betrekkelijk gemakkelijk) is te verzamelen.

Waar mogelijk schrijven wij over (verdwenen) beroepen uit vorige eeuwen. Uw bijdrage over bakkers, porders of waterstokers is zeer welkom

L.C. de Boo van Uijen.

TIMMERBEDRIJVEN IN KLOETINGE.

1. Nieuwstraat D60.

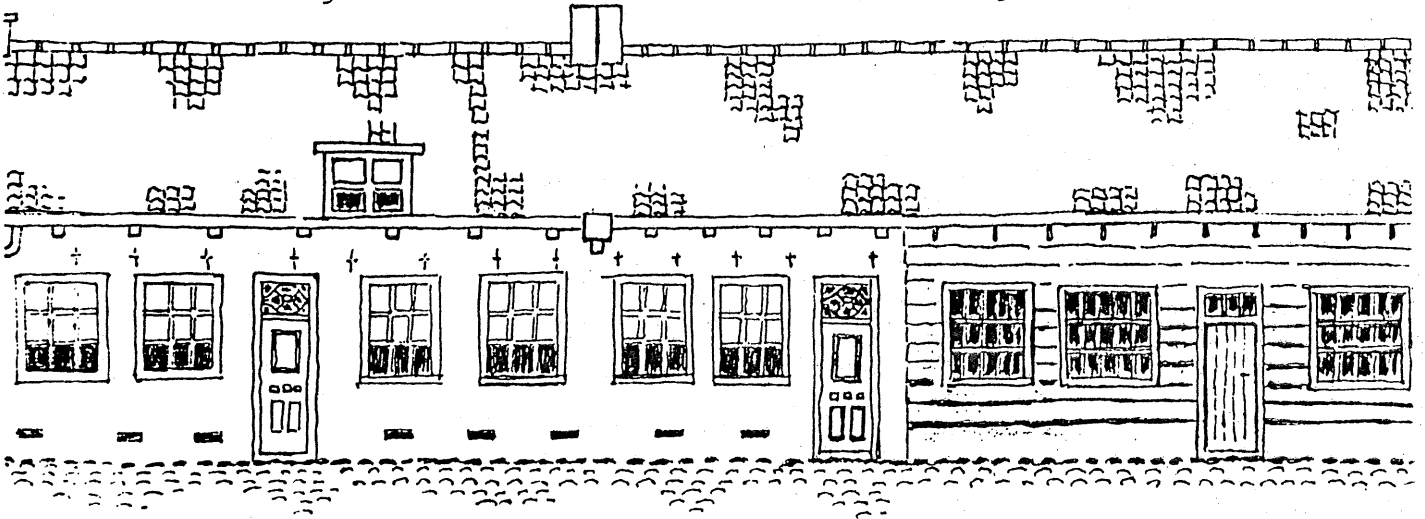
De timmerman Leunis Willemszn. Dekker (geboren Westkapelle 19 juli 1770) wordt op 1 Mey 1798 eigenaar van de "timmer-affaire" van Markus de Jonge aan de Nieuwstraat.

In 1836 volgt Simon Dekker Lzn. (Kloetinge 28 oktober 1807 - Kloetinge 23 november 1854) zijn vader op.

Na zijn overlijden wordt de zaak niet minder dan 52 jaar lang door zijn zoon Leunis Dekker Szn. voortgezet.

Wanneer deze Jacobus of mogelijk een van zijn nabestaanden de zaak overdeed is niet bekend.

De opvolger is wel bekend: Marinus Baveco (geboren te Hoedekenskerke 17 januari 1788). Zijn vrouw Leuntje van Paasschen was geboren te Wissenkerke Noord Beveland op 10 januari 1793). Baveco draagt het bedrijf in 1832 over aan Willem Dekker, wonende Nieuwstraat no.73, wijk D te Kloetinge. Deze Dekker is een zoon van Leunis Willemsz Dekker die eigenaar was van het timmerbedrijf Nieuwstraat D60.

De timmerwinkel van de fam. Dekker aan de Nieuwstraat te Kloetinge. (+ 1800). De houten gevel was geel geschilderd.

In 1906 wordt Jacob Dekker Lzn. eigenaar. In 1938 treedt de laatste eigenaar Leunis Dekker Jaczn. aan.

Na 169 jaren in de familie Dekker te zijn gebleven ging het bedrijf in 1967 over naar Delta Lloyd.

2. Nieuwstraat 70.

Timmermansbaas Govert Kaboort (geb.s-Heerenhoek 1 mei 1780) verkoopt op 10 december 1802 zijn bedrijf aan zijn zoon Jacobus Kaboort.

Leuntje Dekker Willemsd. was gehuwd met Laurus Oele. In 1854 neemt deze het timmerbedrijf van zijn schoonvader over.

Leunis Oele (zoon van Laurus, geboren Kloetinge 14 januari 1836, gehuwd met Adriana Butler, geboren Axel 30 maart 1839 is zijn vader opgevolgd.

Het bedrijf had later nog twee eigenaren met de naam Oele: Pieter Cornelis Oele (geboren Kloetinge 20 augustus 1868) en daarna zijn zoon Leunis Oele.

Deze Leunis heeft het bedrijf verkocht aan Gerard Gorsse, de laatste eigenaar. Het bedrijf is opgeheven.

3. Timmerbedrijf anno 1630.

Uit Kerkrekeningen Kloetinge:

Betaelt aen Cornelis Marinisse de Jonge, over levering van hout aen kercke aen de regenback.

Betaelt Cornelis Marinisse de Jonge over het macken van het huijske op de trasback

£ quitantie £ 5.2.0.0

Misschien gaat het hier om een van de voorouders van Markus de Jonge de timmermansbaas (zie 1)

4. Nieuwstraat sectie A, no.813

Op zaterdag 4 juli 1896 werd in de herberg te Kloetinge een winkel met timmermanswerkplaats verkocht door de erfgenamen van Piet Visser (Goes 16 februari 1822 - Kloetinge 24 april 1896).

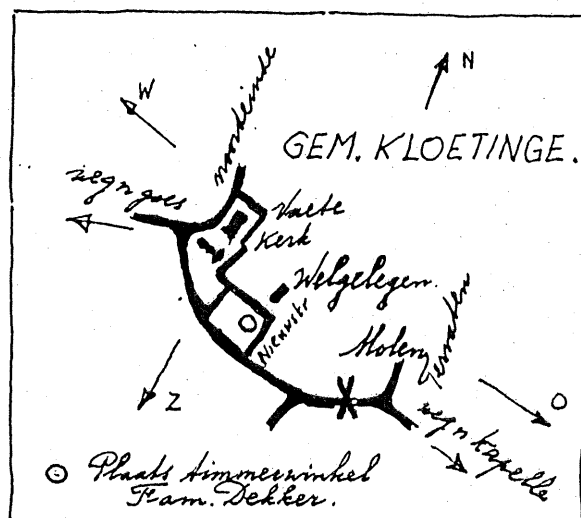
Johannes (geboren Kloetinge 24 april 1857), de zoon van Piet Visser, was knecht bij de firma Oele (zie 2) volgde zijn vader niet op.

5. Kerkplein.

Gerard Kopmels, timmermansbaas te Kloetinge, gehuwd met Janna le Grand. Zijn bedrijf stond in 1846 op de hoek van het Kerkplein en de Peperstraat. Zijn knechts waren: Marinus Verburg, Leonardus de Vos en Willem Philipse.

6. Adres onbekend.

Johannes Vos, timmerman te Kloetinge (geboren Oud Vosmeer 5 december 1800), gehuwd met Adriana Reijnhout (geboren 's Heer Arendskerke 7 mei 1822).

7. Goesche Straatweg 27K (thans Lewestraat).

Izaak van der Blik (geboren Wolphaartsdijk 22 oktober 1834), gehuwd met Adriana Vogel, winkelierster (geb. 7 mei 1822)

Van dit bedrijf werd later de eigenaar: Johannes Dekker (geboren Kloetinge 30 oktober 1850, zoon van Simon Dekker en Jacoba van Damme). Joh. Dekker was gehuwd met Adriana Nijssse (geboren Heinkenszand 15 oktober 1855).

Het gezin (gevestigd Kloetinge 12 mei 1881) bestond uit 1 zoon en 6 dochters.

De zoon Simon Dekker volgde op als timmerman-aannemer. Hij verkocht de zaak en werd handelaar in bouwmaterialen.

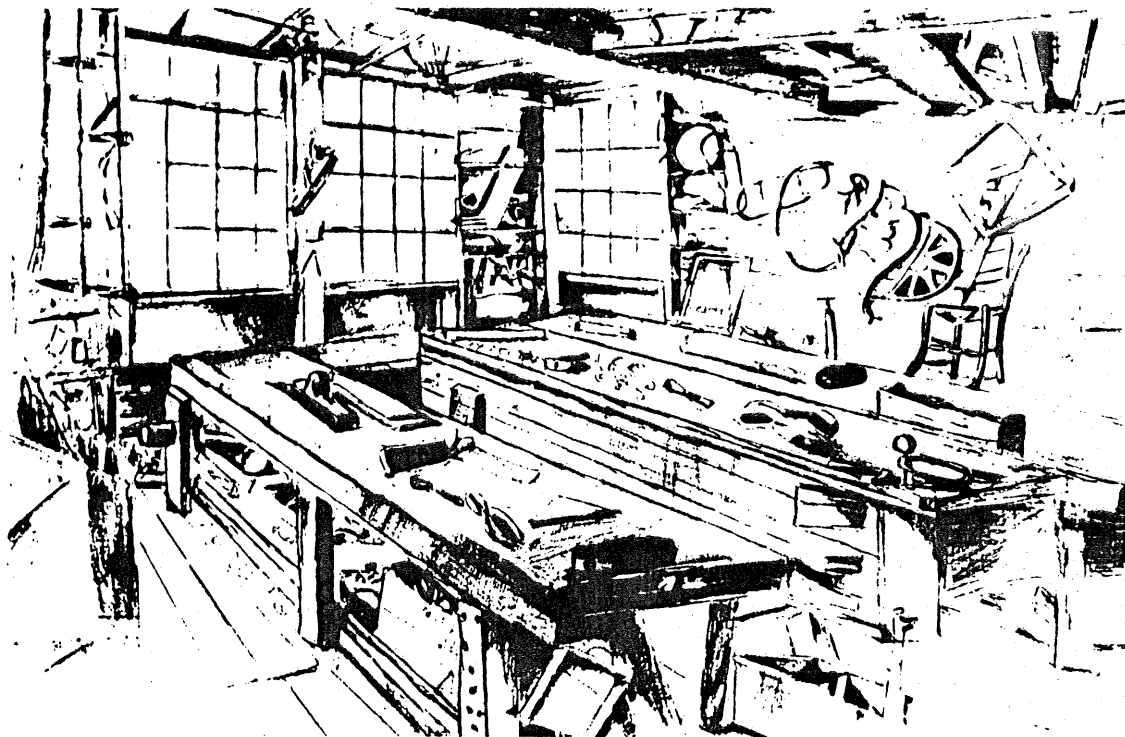
8. Achterweg (thans Schimmelpenninckstraat)

Jan Beenhakker (geb. Kloetinge 21 augustus 1842) was de zoon van bakker Adriaan Beenhakker. Hij begon een timmerbedrijf aan de Achterweg.

Jan was gehuwd met Geertruida Dekker (geboren Kloetinge 21 april 1848), dochter van Simon Dekker en Jacoba van Damme (zie 7).

Opvolgers werden de Gebrs. A. & L. Beenhakker die een maatschap vormden. (beiden geboren te Kloetinge: Adriaan 14 juni 1878, Leunis 8 oktober 1883). Van het

interieur van de werkplaats van de Gebrs. Beenhakker is een tekening bewaard gebleven, gemaakt door een toen 9-jarig oostenrijks meisje:

Het bedrijf is later voortgezet door Jacobus van der Linde.

9. Diverse vondsten:

Crijn Sybrantse, timmerman, lid van het boogschuttersgilde, overleden in het jaar 1714.

Sijbrant Crijnsse, timmerman en

lid van het boogschuttersgilde in 1720.

Anthony Menheere, geboren 's Heer Abtskerke, gehuwd met Anthonia Vroonland, geboren Kloetinge 13 februari 1856. Wonende in De Groe, een buurtschap onder Kloetinge.

C. Beenhakker.

SCHILDERSBEDRIJVEN IN KLOETINGE.

Vanuit het pand Nieuwstraat 69, thans Jachthuisstraat 4, is een tijd lang een schildersbedrijf gedreven.

De eerst bekende eigenaar is vermoedelijk Arij van Ree uit Puttershoek (geboren aldaar 13 september 1791, gehuwd met Maria Magdalena Fehr, geboren Woerden

5 december 1788). Zijn familielid Cornelis van Ree (geboren Vlaardingen 29 oktober 1809, gehuwd met Adriana Prins, geboren te Sliedrecht) nam de zaak over.

Waarschijnlijk heeft deze van Ree het bedrijf overgedaan aan Leendert de Bruijn (geboren

Zierikzee 22 februari 1840),
gehuwd met Johanna Mol (geboren
Zierikzee 23 november 1831).
Leendert de Bruijn verkocht het
bedrijf aan K.L. Kramer, die
werd opgevolgd door Johannes
Verrijzer.

In het pand Nieuwstraat 82 was
een schildersbedrijf van Daniël
de Keulenaar, gehuwd met Maria
Snoep.
Daniël's vader Pieter de
Keulenaar is na 1821 uit Tholen
gekomen en gehuwd met Johanna
Catharina Kuijper (geboren Goes
28 januari 1821, dochter van
timmerman Jan Kuijper en Johanna
Adriana Reijnhout die in de
Nieuwstraat te Goes woonden).

Ook hier loopt weer een lijn
naar een elders in dit blad
genoemd ambachtelijk bedrijf:
hun zoon Pieter (geboren
Kloetinge 19 augustus 1889) was
knecht bij de eerder genoemde
K.L. Kramer.

Bij Daniël de Keulenaar was een
schilderknecht Willem Gingnagel
in dienst (geboren 6 oktober
1824, een lange kerel van circa
1 meter 90).

De Keulenaar kreeg opdracht van
het gemeentebestuur om de haan
van de toren opnieuw te
vergulden. Zijn probleem was
echter dat hij zelf die haan
niet van de toren durfde te
halen.
Hij vroeg dus aan Gingnagel om
dit voor hem te doen.

Dagenlang bazuinde de Keulenaar
rond voor ieder die het wilde
horen dat de haan van de toren
zou worden gehaald.
Tot zijn stomme verbazing kwam
Gingnagel op een zaterdag-
namiddag en vroeg of hij even
die haan mocht halen
De Keulenaar was in alle staten
van verwarring maar Gingnagel
klom op de 65 meter hoge toren-

spits, stapte op het kruis waar
de haan op stond, tilde de haan
uit het draaipunt en klom weer
naar beneden.

Het gehele karwei, waarover zijn
baas zo had opgegeven, was in
een kwartier gebeurd!

Vier generaties huisschilders
telt de familie Trimpe.
Pieter Adriaan Trimpe (geboren
Kloetinge 16 september 1861,
gehuwd met Elisabeth Jozina
Kloosterman, geboren Nisse 27
november 1858) is de stamvader.

Zijn zoon Jacob (geboren
Kloetinge 7 december 1889,
gehuwd met Neeltje Mol) volgde
hem op.
Zijn kleinzoon Pieter Adriaan
Trimpe vestigde het bedrijf in
het pand Lewestraat 39.
Achterkleinzoon J. Trimpe
slaagde in 1970 voor het diploma
"Vakbekwaamheid Schilderen".

Pieter Adriaan Trimpe was in
1876 een van de eerste
leerlingen van de ambachtsschool
te Goes. In zijn zuidbevelandse
boerendracht toog hij als 15-
jarige naar de school.
Na hem gingen zijn zoon Jacob,
zijn kleinzoon Pieter Adriaan en
zijn achterkleinzoon J. Trimpe
dezelfde weg.
Tijdens een openbare les in de
school waren hun werkstukken te
bezichtigen. Vier werkstukken,
één van elke generatie: een
opmerkelijk feit.

C. Beenhakker.

UW bijdrage aan het
volgende nummer kan
NU worden gezonden aan
het secretariaat
(zie ook blz.12)

"DEN SMITSWIJKEL" TE KLOETINGE.

De eerste vermelding van een smederij in Kloetinge dateert van 1591. Op 18 juni koopt Pieter Wisse zijn huis in het dorp.

Kennelijk is het gebouw al oud want het wordt vermeld als "genaemt de oude smitse, staande in de Nieuwstraat".

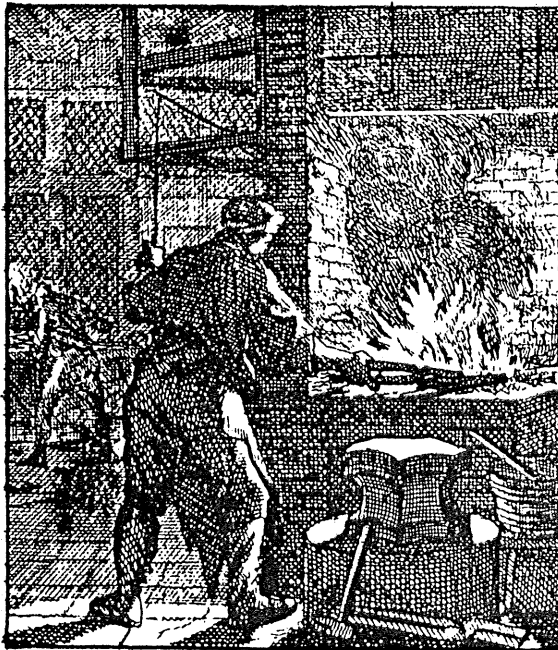
Nog in 1601 wordt Pieter (de Smit) met zijn oude smitse genoemd in een schepenacte van Kloetinge (LAS 3144).

Het Kohier op de Schouwen van Kloetinge uit 1601 noemt in de Nieuwstraat onder meer:

Pieter Janss: smit - huijs 1 schouw
idem, sin smitse, 1 schouw

(waarschijnlijk is dit Pieter Janszoon Wisse die de smederij in 1591 kocht).

In de gegevens is een hiaat tot 1628/1629: de kerk van Kloetinge betaalt dan Cornelis Gomorse, smit, over geleverd "ijser en arbeit".

Een volgende vermelding is die in de kerkrekeningen van 1673, daar wordt Jan de Volder genoemd als smid.

Rekening no.835 uit 1714 (archieff Goes) betreft levering van smidswerk aan de kerk van Kloetinge door Adriaan Boone.

In 1731 betaalt Adriaan Boone £ 1.14.8 wegens de 200ste penning op de huizen. Dat hij dan het ambacht van smid nog uitoefent blijkt uit een akte van 27 april 1731 (LAS3154/fol. 211 R):

"Verkoper: Adriaan Wagenaar, vader en voogt over zijn minderjarigen zoon Piet Wagenaar; alsmede procuratie hebbende van Simon Cornelisse Ruis, en van beide huisvrouwen van Jan en Heijndrick van Capel, alle erfgenamen van wijlen Jan Rabalt. Koper: Paulus Decker."

Het verkochte object en de ligging daarvan worden als volgt omschreven:

"seker woonhuijs cum annexis, staande op ambachtsheere vroone aan de zuijdzijde van den Smitswijnkel alhier.
Oost: Abraham Rouw, Zuid: de oude Straete, West: de kerkestrate, Noord: Adriaan Boone."

In 1763 levert Cornelia Hoole, de weduwe van Adriaan Boone een woonhuis op de hoek van de Nieuwstraat.

1797: Adriaan Boone levert aan Pieter Faberij ten profijte van diens minderjarige zoon Hendrik Fabrij een woonhuis, smitswinkel, stravaille, schuur en erve, staande en leggende binnen de ring van deze dorpe op

Ambachtsheere vroone. B.D.G.:
Oost en Noord de straaete, West
Geraard van Boven, Zuid: de
Achterweg.

Kanttekening:

Nevenstaande woonhuis,
smitswinkel, etc. in voldoening
aan art.58 der Ordr. op het
middel van het kleinzegel in
dato 28 november 1805 gesteld op
naam van Neeltje Jorisse de Roo,
wed. wijlen Hendrik Fabriij.
Cloetinge 27 november 1807.

1811: Francois Buile (geboren
Hoek 13 april 1780), ingekomen
in de gemeente Kloetinge op 6
december 1805 uit Yerseke.
Gehuwd met Neeltje de Roo
(geboren Kloetinge 2 oktober
1766).

De smids-knecht Cornelis Pot en
zijn vrouw Eva Cornelia Fabriij
woonden in bij de werkgever.

1837: (2 augustus)
Francois Buijle, hoefsmid, voogt
over de minderjarige erfgenamen
van Neeltje Jorisse de Roo
verkoopt
een zindelijke inboedel.

1850. Verkoop smidse Kloetinge
(gegevens Kadaster, archief
Goes)
Eigenaar van huis, smederij en
erf dorp no.95 - A665: Cornelis
Pot (geboren Kloetinge 1804,
gehuwd met Henrica Traas,
geboren Baarland 1811) hoefsmid
te Kloetinge.

Die smederij was een flink
bedrijf, met drie knechts:
Jan Hendrik Pot, Nelis Francois
Pot en Marinus Burger (geboren
Zwake 31 maart 1824). Later is
nog in dienst getreden: Pieter
Kosten (geboren Oudelande 1812,
gehuwd met Anna Verpoorten)

1870. Marinus Burger, hoefsmid
(geboren 's Gravenpolder/Zwake
31 maart 1824), zoon van

Bastiaan Burger en Maatje op 't
Hof) gehuwd met Adriana
Catharina Trimpe, dochter van
burgemeester Jan Trimpe en
Neeltje Torenaar.

1873. Abraham Marinus de Wilde,
smid, geboren 24 november 1848,
gehuwd met Janna de Looff. Zij
woonden in wijk A no. 95 (niet
bekend is of zij hoofdbewoners
van de smederij waren).

1897. Op 8 maart verkoopt smid
Abraham Jobse de kloetingse
smederij (A 665, 5 are 50 ca.
Dorp no. 95 huis, smederij, erf
85 roeden 50 ellen). De koper is
de in Yerseke wonende Johannes
Leendertszoon Oranje.

Bij deze verkoop worden ook
genoemd Leendert Wouter Wouterse
uit Kapelle en Zacharias Jobse,
uit Meliskerke. Van beiden wordt
als beroep vermeld: particulier.

Johannes Oranje en zijn vrouw
Johanna van de Velde hebben maar
kort in de smederij gewoond: op
16 mei 1900 vertrekken zij naar
Texas (U.S.A.).

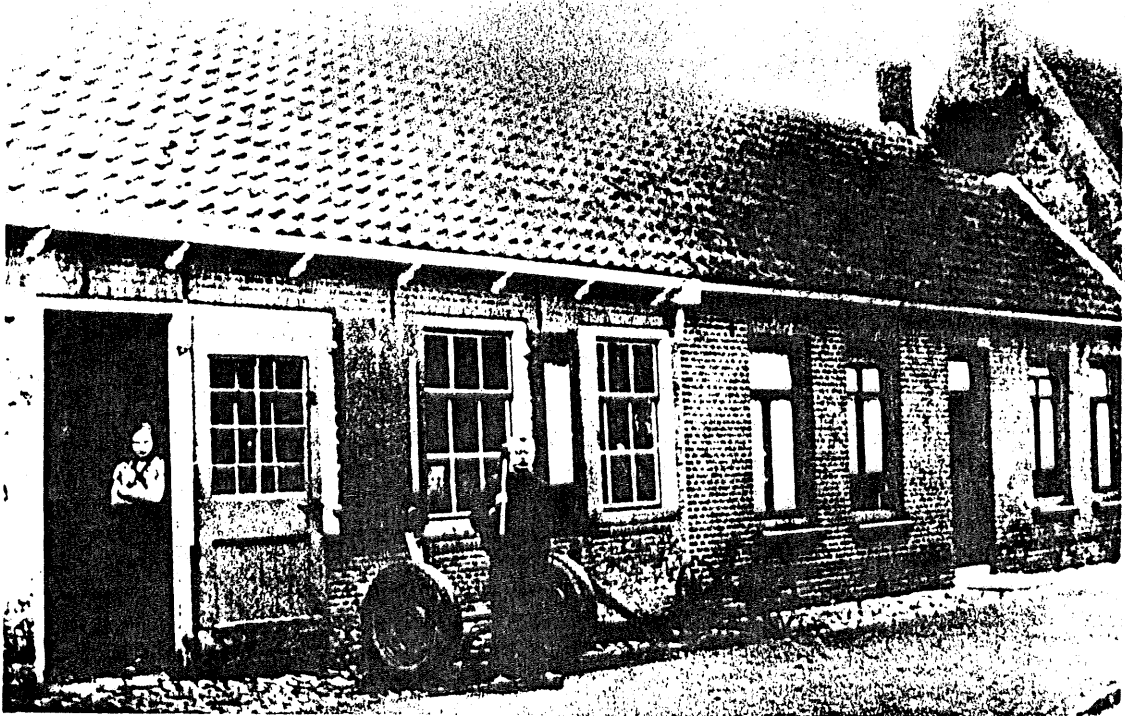
Vanaf 1 mei 1900 is het bedrijf
eigendom van Jan Slabbekoorn, na
zijn overlijden op 22 maart 1915
zet zijn weduwe Pieterella
Valkier het bedrijf voort vanaf
2 augustus 1915.

Op 18 februari 1946 neemt zoon
Guiljaam L. Slabbekoorn neemt de
zaak over.

Jan J. en Pieter Slabbekoorn
worden op 1 januari 1958 mede-
eigenaar.

In maart 1970 wordt de smederij
verkocht aan Englebort-Heesters.
Het pand werd op 22 oktober 1981
gesloopt, het karakteristieke
geluid van de smidshamer was na
minstens vier eeuwen verstomd.

C. Beenhakker.

De smederij te Kloetinge.

Op de foto: de dochter van G. Slabbekoorn en smidsknecht Joh. de Coq.

Aanvulling smederijen:

RAZE 3144 - schepenakten
Kloetinge

20 oktober 1601: Cornelis
Wouterse heijst Pieter de smit
van huijspaije 4 f vlaams,
verschenen bamisse 1601

11 mei 1601: Pieter Janse smit
maekt machtich Willem Adriaense
Crepelen

8 december 1601: Quirijn
Cornelissen vercocht sijn huijs
aen Jan Pieterse voor 6 f
Vlaems, boven noch 26 f Vlaems
aancomende Pieter Wisse.
De gemercken (= belendende

percelen): Oost: Claes
Jasperse, Suijt: den
Herenstrate, West: Huijbregt
Janse, Noort: Pieter Janse,
smit.

RAZE 3148 - Schepenakten
Kloetinge

19 oktober 1619: heeft Anthony
Coenraets, smit, getransporteert
aen Cornelis Gommertse als
cooper, sijn huijs, smisse met
het gevolg, staende op
ambachtsheere vroone, binnen
dese gemercken: Oost, Suijt en
de Noort: de ambachtsheere
vroone, West: de heerstrate...
voor de somme van 1500 guldens.

A.J. Witte.

DE WAGENMAKERIJ IN KLOETINGE.

De oudste gevonden gegevens over
een wagenmakerij dateren van 2
februari 1601:
... de wagenmakershuijs staende

aen de oostzijde van het merkt-
veld op mijne heere van
Cloetinge vroone ende ambacht
heeft Jan van Dale des huijs

dert en nagelvast geleverd aan Adriaen Marinusse vercocht voor de somma van 75 pond Vlaams. De gemercken: oost: het steenhoff, zuid: 't merckvelt, west: Pieter de Decke, noord: de dijckgrave Soetwater boqaert....

Van de nieuwe eigenaar Adriaen Marinisse zijn geen nadere gegevens bekend.

We kunnen de draad van de geschiedenis van de wagenmakerij pas weer opnemen in 1706 (LAS 3154, blz.21).

Jan Jasperse Polderman, Cornelis Janse de Volder en Adriaen Gort, armmeesters van den grooten armen alhier, hebben met deze gecedeert, getransporteerd en in vollen eigendom overgedragen aan Anthony Cornelisse Potter: een erftie met een vervallen huijschken daer op staende, laest bewoond bij de weduwe van Gijsbregt(?).... aan de Suijtsijde van de Nieuwstrate, sijnde ambagts Heere Vroone, b.d.g. oost: Joris Kouwe / suid: de brandgragt / west: Jan de raus erftgen: / de strate, welke Erftie de voorsegde Potter heloof heeft te timmeren met een huijsken en wagenmakerswinckel en sal

daarvoor aan den armen moeten betaelen de somme van 7 pond en .. schellingen sjaars, waarvoor het huijsken en winkel en erve tot een speciale hypoteque verbonden blijft aan de armen, de besitter heeft tot sijnen laste de 50e penn: tot het transporteren incluijs dit huijsken is 7 jaren vrijgesteld van de 100e penn: Actum de 17 februarij 1706, Present Cornelis Gort en Lindert Daneelse van Oosten, schepenen.

In de geschiedenis van dit ambachtelijke bedrijf komt weer een hiaat van tientallen jaren. Ene Jan Eekelens verkoopt in het jaar 1778 de wagenmakerij aan Franciscus Piersen. Deze Piersen doet het bedrijf op 8 april 1796 over aan Marijnus Knuit. Slechts 6 jaar later gaat het bedrijf weer in andere handen over: Antonie Traas koopt op 2 april 1802 de wagenmakerij voor de som van 500 ponden Vlaams.

Op 22 oktober 1810 verschijnt Antonie Traas voor de schout en de schepenen van Kloetinge en verkoopt aan Jan Karel Zweedijk:

een woonhuis met een schuur en een erf gemerkt no. 59, zijnde een wagenmakerswinkel, staande in het Zuid-oosteinde van het dorp. In het oosten begrensd aan Cornelis Rottier (d.w.z. aan de kant van de molen), in het westen en in het zuiden begrensd aan de straatweg en in het noorden aan de weduwe Johannis de Jonge.

Traas verkoopt wel met verlies: hij ontvangt nu van Zweedijk slechts 300 ponden Vlaams plus 6 pond, 13 schellingen en 4 stuivers voor het gereedschap.

Hoe lang Zweedijk wagenmaker was is niet bekend.

Zijn opvolger is Antonie Kaboort (geboren Wolphaartsdijk 14 april

1791, gehuwd met Jacoba de Ruiters, geboren 's Heer Arendskerke 3 maart 1801). Bij wagenmaker Kaboort werkten de knechts Thomas Baas (geboren Arnhem 25 maart 1815), Pieter Baas (geboren Nieuwland 25 februari 1823) en Cornelis Eekman (geboren Zaamslag 21 januari 1821).

Een volgende wagenmaker in de reeks is geweest Quinten van de Linde, overleden te Kloetinge op 17 mei 1841. Zijn weduwe Johanna van Liere (geboren Kloetinge 12 oktober 1810) staat in het bevolkingsregister van Kloetinge als wagenmaakster in de periode 1846-1850. Als knecht is vermeld Andries Johannis Verlaire.

Quinten's zoon Adriaan van der Linde zette het bedrijf voort en is op zijn beurt opgevolgd door zijn ongehuwde zoon Jan, die met zijn zusters Jacoba en Leuntje het pand bewoonde.

Volgens de heer C. Eversdijk (geboren te Kloetinge in 1898)

kon de wagenmaker Adriaan van der Linde, zittende in de voorkamer van zijn huis en kijkende door het zijraam op de torenklok zien hoe laat het was.

Op zondagmiddag 11 april 1909 is de wagenmakerij afgebrand. (Zie het bijvoegsel van de Goessche Courant van donderdag 15 april 1909).

De zaak werd weer opgebouwd (in 1910 werden op het terrein van de wagenmakerij twee huizen gebouwd).

Later werd het bedrijf verkocht aan P. Staal, afkomstig uit de Wilhelminapolder.

Voor de wagenmakerij was het einde in zicht toen de zaak werd verkocht aan M. Meeuwse, die een handel in bestrijdingsmiddelen dreef en ook een benzinepomp exploiteerde.

C. Beenhakker.

EEN "LICHTBRENGEND" BEROEP.

De Imperial Continental Gas Association is in Vlissingen gevestigd in 1868. Daarna is begonnen met de aanleg van straatverlichting. Bekend zijn de sierlijke gietijzeren palen met de ruitjes-lantaarn. Ook aan gevels waren lantaarns bevestigd, rustend op een arm met vele krullen.

Iedere avond moest de lantaarn worden ontstoken en de volgende ochtend weer gedoofd. Het beroep heette lantaarnonsteker maar er was meer te doen: minstens één controle-ronde, dan een ronde om de lantaarns uit te draaien.

Na aankomst van de laatste trein

gingen de lantaarns op de Prins Hendrikweg uit, die in de stad bleven meestal tot de volgende morgen branden.

Onderhoudswerk werd gedaan door lantaarnpoetsers. Vaak was dit hun hoofd-functie; het onsteken, controleren en uitdraaien van de lantaarns was een bijverdienste, het leverde enkele gulden per week op. In de volksmond was echter iedereen die met een laddertje iets aan de lantaarn deed een "lantaarnopsteker".

Voor de jeugd was het een bekend en populair beroep, er was in de jaren '20 zelfs een liedje waarin het gehele werkritme (op

veilige afstand van de man met het laddertje) werd bezongen:

Hij komt
zet neer,
klim op,
doe open,
steek aan!
Doe dicht,
klim af,
pak op
ga verder

Door de komst van de lantaarn met waakvlam en klok kreeg het beroep een geheel andere inhoud.

De laatst bekende variant was in de jaren '60 een gasfitter op een bromfiets die (nog wel met een laddertje) een snelle ronde reed om de lantaarns te controleren.

L.C. de Boo van Uijen.

KLAPPER OP ZEEUWEN EN HUN BEROEP.

Met computers zijn vele gegevens op te bergen en - eventueel in een andere volgorde - weer tevoorschijn te brengen.

De Werkgroep wil de mogelijkheid openen om een klapper samen te stellen op Zeeuwen en het werk dat zij deden. Als er voldoende gegevens binnenkomen is het dan mogelijk om bijvoorbeeld alle smeden, bakkers, metselaars of wagenmakers in een bepaald dorp op een rij te krijgen.

De Werkgroep vraagt daarom ieder die "iets" weet over Zeeuwen en hun beroep om medewerking.

Uit de onderstaande lijst kunt u ons vast wel enkele regels geven waarmee wij aan het werk kunnen. Een paar "nummers" uit een kwartierstaat, een paar regels uit een (concept-)genealogie, een fotocopie van een akte e.d. kunnen ons weer een beetje nader tot de oplossing van een puzzle brengen.

Wij verwerken dan uw inzending in dit lijstje:

1. Genealogische gegevens (voornaam, patroniem, voorvoegsel, familienaam, geboorteplaats, geboortedatum of geboortejahr)
2. Vestigingsplaats of woonplaats

Voor ons zijn van groot belang:

3. BEROEP (zeker ook specialisaties als "koornmolenaar")
4. ADRES van het bedrijf (huisnummer, kadastrale ligging, e.d.)
5. NAAM BEDRIJFSPAND: (herberg, molen, schip)
6. NAAM WERKGEVER: (voor mensen in loondienst)
7. NAAM BEDRIJFSPAND: (herberg, molen, schip, huis)
8. VANAF (of de eerste datum van vermelding met dit beroep)
9. TOT (of de laatste datum van vermelding met dit beroep)
10. BIJZONDERHEDEN zoals: "maatschap met", verwijzing naar bronnen met folio-nummer en pagina, notariële akte, enz.

Laat u niet afschrikken door de lengte van dit lijstje, kijk wat u bezit aan gegevens met betrekking tot de nummers 3 t/m 10 en stuur ons dat (samen met de genealogische gegevens). (Gegevens uit artikelen in dit blad zijn al in de klapper opgenomen). Kaartjes, briefjes of lijsten met gegevens zijn zeer welkom bij het secretariaat van de werkgroep: de Komme 3, 4421 ES KAPELLE.